
ЛІНГВІСТИКА І ПОЕТИКА ТЕКСТУ

УДК 811.161.2'373.43:796.332

В. В. Максимчук**ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ
У СУЧАСНОМУ ФУТБОЛЬНОМУ ДИСКУРСІ**

Максимчук В. В. Трансформації прецедентних висловлювань у сучасному футбольному дискурсі.

У статті проаналізовано трансформації прецедентних висловлювань (фразеологізмів, крилатих висловів, паремій) у сучасному футбольному дискурсі. Наголошено на складності розгляду модифікацій власне футбольних фразеологізмів у зв'язку з відсутністю спеціальних лексикографічних праць. Описано основні різновиди трансформацій прецедентних висловлювань: субституцію, еліпсис, контамінацію. Акцентовано, що семантика трансформантів часто залежить від прецедентних футбольних ситуацій і для її повного розуміння реципієнтові потрібні фонові знання.

Ключові слова: прецедентне висловлювання, трансформація, фразеологізм, крилатий вислів, паремія, інновація, сучасний футбольний дискурс.

Максимчук В. В. Трансформации прецедентных высказываний в современном футбольном дискурсе.

В статье анализируются трансформации прецедентных высказываний (фразеологизмов, крылатых выражений, паремий) в современном футбольном дискурсе. Отмечаются сложности рассмотрения модификаций собственно футбольных фразеологизмов в связи с отсутствием специальных лексикографических трудов. Исследуются основные разновидности трансформаций прецедентных высказываний: субституция, эллипсис, контаминация. Акцентируется внимание на том, что семантика трансформантов часто зависит от прецедентных футбольных ситуаций и для ее полного понимания реципиенту нужны фоновые знания.

Ключевые слова: прецедентное высказывание, трансформация, фразеологизм, крылатое выражение, паремия, инновация, современный футбольный дискурс.

Maksymchuk V. V. Transformations of precedent sayings in the modern football discourse.

This article is devoted to analysis of transformation of precedent sayings in the modern football discourse. The phraseological transformation comprises the structural and semantic conversion of precedent sayings as aesthetical unites of human cognitive world.

The thorough analysis demonstrates that phraseological substitution, which is change of composition of usual units and transfer it to a football discourse, is prevailing. The less quantity of transformations is represented phraseological expansion as a result of which usual unit passes to a football lexicon and concretizes it semantics. In modern football discourse phraseological contamination is confirmed, which combines: a) two usual phrasemes (sometimes transformed), b) usual and football phrasemes, c) two football phrasemes, sometimes distributed by various lexemes.

The paper describes the transformations of proverbs related to specific football precedent situation. In those innovations we can see substitution of usual component which leads to a narrowing or refinement of their semantics. It has been distinguished such varieties of proverb transformation as: a) lexical substitution which consists in the replacing of the usual component of the simple sentenceproverbby the phrase; b) reduction of a negative particle which provides a transformation of affirmative modality; c) lexical substitution consisting in the replacing ofusual component of complex sentenceproverbby the football proper name or term; d) double lexical substitution is the replacement of the usual components of proverb in both parts of the complex sentence; e) syntactic substitution which involves the complete replacing of one part of a complex sentence; f) syntactic expansion, consisting in the expansion of proverb by a phrase, part of a complex sentence or a separate complex sentence. The usual component of phraseme can be replaced by a football anthroponym, a football appeal lexeme, and a quantitative-noun phrase. The transformations of precedent sayings give the text expressiveness; reveal its essence in the consciousness of the football lingua-cultural community, but for their full understanding, knowledge of the national verbal code and specific precedent situations is required.

Key words: precedent saying, transformation, phraseology, phraseme, proverb, innovation, modern football discourse.

На початку ХХІ сторіччя, у період тісного взаємозв'язку між різними галузями знань і витворення нових міждисциплінарних наукових парадигм, українські дослідники почали звертати увагу на порівняно новий тип дискурсу – футбольний (праці І. Процик, Ю. Рисіч, Ю. Струганця та ін.). Про його побутування (точніше – становлення) в період Радянської України або навіть на початку незалежності потрібно говорити із застереженням, адже він був переважно російськомовним, окрім газети «Український футбол» і деяких інших регіональних видань. Щоправда, сьогодні хоч і наявні різноманітні футбольні сайти (як новинні, так і офіційні сторінки клубів чи організацій), більшість із них двомовні, що засвідчує несамостійність українськомовного футбольного дискурсу, його залежність від російськомовного.

Однак становлення футбольного дискурсу відбувається й на ментальному рівні, адже мовці використовують національно марковані прецедентні висловлювання, які репрезентують світоглядні позиції, аксіологічні й етнокультурні стереотипи українців.

У сучасній теорії прецедентності немає однозначного підходу щодо розуміння прецедентного висловлювання. Зазвичай його трактують як відтворений продукт мисленнєво-мовленнєвої діяльності, закінчену й самодостатню предикативну чи непередикативну одиницю дискурсу (цитати, прислів'я), джерелом

виникнення якого є прецедентні тексти або прецедентні ситуації [4, с. 83]. Деякі дослідники (Л. Гриценко, Н. Одарчук, Т. Мірончук та ін.) до прецедентних висловлювань слушно зараховують стійкі сполуки (фразеологізми) та прислів'я, адже для них характерна стійкість, образність і відтворюваність у мовленні конкретної лінгвоспільноти [3, с. 113]. Окрім того, О. Земська вважає, що прецедентними можуть бути тексти, уміщені в контекст у незмінному вигляді (цитатія) і у трансформованому, переінакшеному (квазіцитатія), оскільки вони добре відомі широкому колу осіб, мають властивість повторюваності [1, с. 158]. Тобто можемо говорити про трансформації прецедентних висловлювань як самодостатні естетичні вербалізатори поняттєвого світу футбольної лінгвоспільноти.

Попри те, що українські науковці присвятили чимало праць вивченню фразеологічних трансформацій у художніх текстах і ЗМІ (Ж. Колоїз, А. Романченко, О. Коваль, Л. Давиденко, Н. Скиба, С. Коновець, І. Пожидаєва та ін.), явище фразеологічної інноватики у футбольному дискурсі й досі залишається поза увагою лінгвістів. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне проаналізувати трансформації прецедентних висловлювань у сучасному футбольному дискурсі, що дасть змогу повною мірою віддзеркалити динамічні процеси в лексико-фразеологічній системі української мови. Об'єктом дослідження слугували інновації, дібрані з футбольних періодичних видань, інтернет-сайтів, телепрограм і прямих трансляцій матчів.

Зазвичай дослідники виокремлюють два типи фразеологічних трансформацій: структурний (субституція – заміна компонентного складу; експансія – поширення, вклинювання; редукція (еліпсис) – скорочення фразеологізму; контамінація – об'єднання двох і більше фразем; граматичні модифікації) та контекстний (одночасна асоціація з прямим значенням звороту чи його конституентів; домінантна актуалізація фразеологічного значення, за якої модифікація корелює з контекстом відповідно до прямого значення звороту чи конститuenta; одночасна реалізація прямого та фразеологічного значень) [5, с. 9].

У сучасній неології фразеологічні трансформації й контамінації об'єднують під одним поняттям *оказіональний фразеологізм*, під яким розуміють «новоутворений матеріальний репрезентант, що є результатом реалізації мовної потенції, характеризується категорією okazіональності / узуальності, нульовим рівнем адаптації в «мовному

просторі» та нульовим ступенем відтворюваності в просторі власне комунікативному» [2, с. 74]. На нашу думку, цей термін не зовсім доречний для позначення фразеологічних трансформацій, адже йдеться не про творення нового (оказіонального) фразеологізму, а про okazіональні (можливо, і свідомі?) перетворення структури і/або семантики узуальної фразеологічної одиниці як прецедентного висловлювання під дією позамовних чинників – прецедентних ситуацій. У зв'язку з цим у статті використовуватимемо термін «трансформація», що охоплює структурно-семантичні перетворення прецедентних висловлювань, зокрема фразеологізмів, крилатих висловів, паремій.

Зауважимо, що питання трансформацій власне футбольних фразеологізмів складне й неоднозначне, адже на сьогодні немає спеціальних праць, у яких кодифіковано узуальні номінації, що унеможлиблює об'єктивне тлумачення футбольної фразеологічної одиниці як узуальної або її варіанта чи трансформанта, напр., *вистіти на картці* – *сидіти на жовтій картці*, *сидіти на лаві запасних* – *гріти лаву запасних*, *сушити гру* – *сушити матч*, *зберегти елітну прописку* – *продовжити елітну прописку* – *урятувати елітну прописку*, через те звернемо увагу на трансформації узуальних фразеологізмів, засвідчені у футбольних текстах.

В аналізованому матеріалі найбільш поширена фразеологічна субституція, що полягає в заміні компонентного складу узуальної одиниці й переведення її до футбольного дискурсу, як-от: *крутити, як циган сонцем* – ***крутити, як Циганик футболом***; *брати бика за роги* – ***брати німців за роги***; як кіт наплакав – як ***кріт*** наплакав (кріт – талісман донецького «Шахтаря»). В окремих випадках мовці самі мотивують шлях появи трансформації, пор.: *Фішка п'ята. Крутить, як Циганик футболом* / Переглянувши черговий випуск «Профутболу» впевнюєшся в тому, що приказка «крутить, як циган сонцем» вже неактуальна. Значно доцільніше використовувати фразу, винесену у підзаголовок. Ігор Циганик дуже вправно жонглює футбольними темами... (football24.ua, 12.05.2015).

Автори часто вдаються до трансформації розмовного фразеологізму *пролетіти, як фанера над Парижем* – «зазнати невдачі», у якій виокремлюємо три моделі лексичної субституції: 1) пролетіти, як фанера над N; 2) пролетіти, як N над Парижем; 3) пролетіли, як N над N.

У першій моделі N позначає місто, де відбувся футбольний

матч, у якому домашня команда зазнала поразки або (у разі позитивного результату) припинила участь у престижному турнірі, пор.: *Щоразу, зустрічаючись із представниками УПЛ, «канарки» пролітали, як фанера над Стамбулом* (football24.ua, 14.09.2016); *Пролетіли, як фанера над Донецьком. «Металург» Д – «Кукес» – 1:0* (football24.ua, 08.08.2013). Подекуди, щоб надати висловлюванню більшої номінативності, афористичності, відбувається усичення початкового компонента супроводжуване субституцією. Прикметно, що в еліпсованих фразеологізмах N указує на місто футбольного матчу, у якому домашня команда перемогла, напр.: *Як фанера над Донецьком. «Шахтар» – «Динамо» – 4:1* (football24.ua, 24.09.2012); *Як фанера над Санкт-Петербургом* (football24.ua, 01.11.2011) – ідеться про перемогу санкт-петербурзького «Зеніта» над донецьким «Шахтарем». Хоч і трапляються протилежні зразки, пор., *«Барса» летить, як фанера над Більбао. Суперкубок Іспанії. «Атлетік» – «Барселона»* (football24.ua, 15.08.2015), що, з одного боку, свідчить про немотивованість вибору для заміни цього компонента фразеологізму, а з іншого – указує на вболівальницькі симпатії автора до конкретної команди.

Друга модель представлена меншою кількістю трансформацій і семантично пов'язана з футбольною прецедентною ситуацією – Чемпіонатом Європи-2016, який відбувся у Франції, напр., *Пролетіли, як Фоменко над Парижем: соцмережі сміються з програшу України* (doba.te.ua, 19.06.2016); *Світ. Пролетіти, як Бензема над Парижем* (football24.ua, 18.06.2016). Як бачимо, у першому разі N позначає прізвище тренера збірної України, яка невдало виступила на Євро-2016, у другому – прізвище французького нападника, який не потрапив до заявки своєї національної команди через сексуальний скандал. Такі трансформації конкретизують узуальну семантику фразеологізму й конденсують у собі більше футбольної інформації.

Третю модель репрезентують поодинокі інновації. Зокрема у фразеологічній трансформації *як «Фенера» над Стамбулом* (football24.ua, 29.08.2015) відбувається водночас еліпсування початкового компонента й лексична субституція супроводжувана міжслівним накладанням: *Фенер* (скорочена назва турецького «Фенербахче») + *фанера* (як компонент трансформованого

фразеологізму). Ця фразеологічна одиниця, ужита як заголовок до аналізу матчу, у якому стамбульський «Фенербахче» програв донецькому «Шахтареві», експреси візує висловлювання, указує на позитивне ставлення автора до результату поєдинку й водночас іронічне порівняння «Фенербахче» з фанерою.

Щоб наголосити на тому, що футбол – це командна гра й не варто перебільшувати заслуги окремих гравців, мовці вдаються до трансформації фразеологізму *жити не хлібом єдиним*, замінюючи узуальні компонент як лексемами, так і словосполученнями, пор.: *Але не захистом єдиним живе «Атлетіко»* (football24.ua, 28.04.2016); *Не Кокоріним і Мамаєвим єдиним багатий наш футбол...* (ПТМ Португалія – Уельс, ТК «Україна», 06.07.2016). Задля економії мовних ресурсів, експресивності висловлювання відбувається еліпсування кінцевих компонентів фразеологізму, супроводжуване лексичною субституцією, напр.: *Не Левандовські єдиним: Дуглас Коста поставив рекорд асистів* (football24.ua, 23.09.2015); *Не Добровольським єдиним. У «Дачії» виступає солідний український десант – одразу п'ять наших футболістів* (football24.ua, 17.07.2015). Подекуди в одному контексті засвідчено випадки поступового (градаційного) усічення компонентів фразеологічної одиниці, що створює своєрідний взаємозв'язок між частинами тексту, пор.: *Епізод другий. Не Алієвим єдиним або промінь від ЛУЧО↔Епізод третій. Не Хамесом, то Мартінесом* (football24.ua, 15.09.2015).

Меншою кількістю трансформацій представлена фразеологічна експансія, унаслідок якої узуальна одиниця переходить до футбольного лексикону, конкретизуючи семантику, пор.: *понюхати пороху* – «набути досвіду в чомусь» → *понюхати прем'єрлігового пороху* – «набути досвіду виступів у Прем'єр-лізі»; *тихою сапою* – «приховано або таємно, непомітно» → *тихою апеннінською сапою* – «непередбачувано зіграти на Чемпіонаті світу» (про збірну Італії).

У сучасному футбольному дискурсі засвідчено зразки фразеологічної контамінації, у якій поєднано:

а) два узуальні фразеологізми (інколи трансформовані) – *світло в кінці тунелю* + *гроші не пахнуть*: *Проте дивовижна річ: Грозний залишається з клубом навіть тепер, коли світлом у кінці тунелю навіть не пахне* (football24.ua, 02.07.2015); *жовтороте пташеня* + *показати зуби*: *Сьогодні ці французькі пташенята показали свої зубки* (ПТМ «ПСЖ» – «Барселона», ТК «Футбол 1», 14.02.2017) –

ідеться про молодь «ПСЖ», яка обіграла «Барселону» з рахунком 4:0;

б) узуальний і футбольний фразеологізми, напр., *протирати штани + сидіти на лаві запасних*: Десять зірок футболу, які з цього сезону **протирають штани на лаві запасних** (football24.ua, 07.10.2014); *показати клас + грати на другому поверсі*: Він [Гонсало Ігуайн] **вміє все: і біжить, і б'є, і обіграє, і на другому поверсі може показати клас** (football24.ua, 07.05.2015); *бити по горобцях + замкнути удар*: Один з братів Комбарових **подав корнер, інший замкнув його ударом «по горобцях»** (football24.ua, 05.03.2012);

в) два футбольні фразеологізми (інколи поширені різними лексемами), як-от, *запустити парашут + закинути за комірець*: Вже на самому початку другого тайму Неймар оформив дубль – форвард «Барси» **запустив парашут за комірець воротарю** (ua-gol.com, 05.03.2014); *закинути за комірець + зняти павутину*: Побачивши, що голкіпер гостей Віктор Драгула втратив контроль над воротами, молодий хавбек **закидає шкряяного досвідченому стражу воріт за комірець у саму «павутинку»** (lobda.at.ua, 01.06.2015); *запустити парашут + зіграти на другому поверсі*: Саме він [Пабло Освальдо] **вивів «Рому» вперед, а згодом запустив елегантний «парашут» з «другого поверху»** – гостей врятувала поперечка (football24.ua, 01.04.2012). Такі одиниці підсилюють стилістичний ефект висловлювання й для повного розуміння змісту вимагають від читача фонових знань.

У сучасному футбольному дискурсі також фіксуємо трансформації крилатих висловів, у яких відбувається заміщення узуального компонента, що спричиняє звуження чи уточнення їхньої семантики, часто пов'язаної із конкретною футбольною прецедентною ситуацією. Узуальний компонент фразеологізму можуть замінювати на:

а) футбольний антропонім, пор., *трое в човні, не рахуючи собаки* → **Трое в човні, не рахуючи «Олімпік»** (УФ, №25, 10.04.2015, с. 1), **Трое в човні, не рахуючи «Динамо»** (prosport.tsn.ua, 20.09.2013). Ці фразеологізми вказують на відмінність конкретної команди від трьох інших, об'єднаних чимось спільним; напр., творення другої інновації спричинили перемоги «Шахтаря», «Дніпра», «Чорноморця» і відповідно поразка «Динамо» в першому єврокубковому турі. Трансформацію *усі дороги ведуть до Риму* → **усі дороги ведуть до Кіровограда** (УФ, №68, 22.09.2015, с. 5) ужито як заголовок до статті, що описує матч між двома командами з Кіровоградської області –

«Олександрією» і «Зіркою». У контексті *«Габала» обітована. Як Азербайджан сприймає «українізацію» свого гранда* (football24.ua, 06.07.2015) автор апелює до старозавітної історії про виведення юдеїв із Єгипту до землі обітованої, натякаючи, що так само Р. Григорчук вивів українців із «Чорноморця» в «Габалу»;

в) футбольну апелятивну лексему: *Прийшов, побачив, переміг* → ***Прийшов, побачив і забив*** (ПТМ «Шахтар» – «Гент», ТК «Футбол 1», 20.10.2016) – ідеться про гол Тайсона, який він забив першим дотиком після виходу на поле; *Все ж вона крутиться!* → ***А все-таки він котиться***, – подумав Златан (ТП «Шлях до Стокгольма», ТК «Футбол 1», 16.02.2017). Автор апелює до гола Златана Ібрагімовича у ворота «Сент-Етьєна», коли м'яч після серії рикошетів несподівано закотився у ворота;

г) кількісно-іменникові словосполучення: *гроші не пахнуть* → *Однак три очки не пахнуть і футболісти «Сталі» припіднесли чудовий подарунок своєму наставнику...* (football24.ua, 28.09.2015).

Зафіксовано поодинокі випадки трансформації крилатих висловів із повною заміною компонентів, але збереженням граматичної моделі, напр.: *крізь терни до зірок* → ***«Легія» – крізь каміння у плей-офф*** (football24.ua, 07.06.2015). Щоб зрозуміти цю інновацію, потрібно знати футбольну прецедентну ситуацію – матч «Кукуса» з «Легією», який було зупинено, оскільки албанські вболівальники почали кидати каміння на стадіон; унаслідок «Кукусу» зараховано технічну поразку, а поляки виграли матч-відповідь і потрапили до раунду плей-офф.

У сучасному футбольному дискурсі також поширена трансформація паремій, зумовлена конкретними прецедентними ситуаціями. Зокрема засвідчено такі її різновиди, як:

а) лексична субституція, що полягає в заміні узуального компонента паремії, співвідносною з простим реченням, на словосполучення, напр.: *від любові до ненависті один крок* → ***Від ненависті до кохання один фаєр***. <...> *Для цього йому [Денисові Бойку] знадобився... фаєр, яким він вітав фанатів після переможного матчу з «Шахтарем» (3:1) в 2013-му році* (football24.ua, 29.01.2016); *Шовковський про матч Ісландія – Україна: Від любові до ненависті три дні шляху?* (football24.ua, 06.09.2017). Уживання таких інновацій свідчить про мінливість настрою вболівальників, його залежність від результатів матчів, що демонструє команда;

б) усічення заперечної частки, що надає трансформації стверджувальної модальності, напр.: *один у полі не воїн* → **Один в полі – воїн** (football24.ua, 27.03.2017) – ідеться про воротаря «Бельграно» Лукаса Акосту, на якого в матчі з «Рівер Плейт» вийшли відразу чотири суперники, однак голкіпер зумів витягнути м'яч із лінії воріт після удару Андраде. Засвідчено усічення заперечної частки, супроводжуване лексичною субституцією, як-от: *двічі в одну річку не ввійдеш* → **Уп'яте в одну річку увійдеш!** «Зоря», третій сезон поспіль переграючи «Дніпро», декларує свої зазіхання на бронзові медалі (УФ, 22.09.2015, № 68, с. 4);

в) лексична субституція, що полягає в заміні узуального компонента паремії, співвідносної зі складним реченням, футбольним онімом або терміном, напр.: *Куй залізо, поки гаряче* → **Куй «Метал», допоки гаряче. Найкращий «Металіст» в історії – де зараз виступають його лідери** (football24.ua, 24.09.2015); *Не такий страшний чорт, як його малюють* → **Чи такий страшний президент «Реала», як його всі малюють?** (football24.ua, 06.01.2016). Іноді таке заміщення супроводжує інверсія, що дає змогу виділити стрижневий компонент речення, логічно наголосити на трансформованому елементі, пор.: *А так поки що рахунок 1:0 не такий страшний, як його малюють* (ПТМ «Ворскла» – «Локомотива», ТК «Футбол 2», 04.08.2016). Зафіксовано зразки розширення структури висловлювання за допомогою словосполучення, яке конкретизує час дії, напр.: **Не така проста «Локомотива», як її малювали перед стартовим свистком** (ПТМ «Локомотива» – «Ворскла», ТК «Футбол 1», 28.07.2016);

г) подвійна лексична субституція – заміна узуальних компонентів паремій в обох частинах складного речення: *Як корабель назвеш, так він і попливе* → **Як стадіон назвеш, так він і горітиме...** (ua.censor.net.ua, 25.06.2016) – ідеться про пожежу на «Зеніт-арені»; *Доки грім не гримнув, чоловік не перехрестився* → **Доки Крим не грянув, Коньков не перехрестився. Лише після того, як клуби півострова зіграли в Кубку Росії, Очільник ФФУ хоч якось відреагував** (УФ, 15.08.2014, № 61, с. 1); *Не відкладай на завтра те, що можна зробити сьогодні* → **Не відкладай на останній тур те, що можна вирішити в передостанньому** (football24.ua, 03.05.2012);

г) синтаксична субституція, що передбачає повну заміну однієї з

частин складного речення, як-от: *Не кажи гоп, поки не перескочиш* → *Але пора вже вводити нову приказку: не кажи гоп, коли у твоєму захисті грає Альбіоль, а в нападі суперника Едер* (football24.ua, 31.08.2015). Інколи такі трансформації може ускладнювати омонімна субституція, пор.: *Вовків боятися – у ліс не ходити* → «**Вовків**» *боятися – у чвертьфіналі Кубка Англії не грали. «Вулвергемптон» – «Челсі» на телеканалі «Футбол 2»* (Анонс матчу, ТК «Футбол 2», 15.02.2017), де «вовки» – прізвисько «Вулвергемптона»;

д) синтаксична експансія, що полягає в розширенні паремії словосполученням, частиною складного речення або окремим складним реченням, як-от: *Гуртом не лише батька легше бити, але й чемпіонати Європи з футболу проводити* (football24.ua, 17.05.2012); ...на другому [банері] написано «**Риба гниє з голови, а Карпати – з носа**» (football24.ua, 24.09.2017); *Звичайно, що кожен солдат мріє стати генералом. Так само кожен дебютант мріє повторити шлях дніпродзержинської «Сталі»* (football24.ua, 26.07.2015). Такі інновації надають тексту експресивності, увиразнюють його сутність у свідомості футбольної лінгвокультурної спільноти, однак для їх повного розуміння потрібне знання національного вербального коду й конкретних прецедентних ситуацій.

Отже, у сучасному футбольному дискурсі поширені різні типи трансформацій прецедентних висловлювань – фразеологізмів, крилатих висловів, паремій, що свідчить про його формування як важливого національно маркованого компонента українського спортивного дискурсу. Очевидно, що динамічні процеси у футбольному лексиконі потребують ґрунтовного опрацювання як на рівні семантики, когнітивної лінгвістики, дискурсології, неології, так і вимагають укладання різножанрових лексикографічних праць, які відкриють нові перспективи лінгвофутболознавчих студій.

Література

1. Земская Е. А. Цитация и способы ее трансформации в заголовках современных газет / Е. А. Земская // Поэтика. Стилистика. Язык и культура. – М. : Наука, 1996. – С. 157–168.
2. Колоїз Ж. В. Українська okazіональна деривація : [монографія] / Ж. В. Колоїз. – К. : Акцент, 2007. – 311 с.
3. Одарчук Н. Аргументативний потенціал прецедентних феноменів у політичному дискурсі / Н. Одарчук, Т. Мірончук // Науковий вісник Східноєвропейського національного ун-ту імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. –

Луцьк, 2014. – № 4. – С. 111–115.

4. Прецедентное имя и прецедентное высказывание как символы прецедентных феноменов / И. В. Захаренко, В. В. Красных, Д. Б. Гудков, Д. В. Багаева // Язык, сознание, коммуникация : сб. статей / [ред. В. В. Красных, А. И. Изотов]. – М., 1997. – Вып. 1. – С. 82–103.

5. Пташник С. Б. Структурно-семантичні особливості фразеологічних модифікацій та їхні функції в німецькому газетному тексті : автореф. дис. ... канд. філол. наук / С. Б. Пташник. – Львів, 2008. – 22 с.

Умовні скорочення

ПТМ – пряма трансляція футбольного матчу

ТК – телевізійний канал

ТП – телевізійна програма

УФ – газета «Український футбол»

Стаття надійшла до редакції 14.09.2017 р.